

Regeringens proposition

2010/11:24

Utnämning av ordinarie domare – kompletterande
förslag

Prop.
2010/11:24

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 14 oktober 2010

Fredrik Reinfeldt

Beatrice Ask
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa lagändringar som kompletterar förslagen i propositionen Utnämning av ordinarie domare (prop. 2009/10:181). Benämningen revisionssekreterare föreslås ändras till justitiesekreterare i Högsta domstolen. Vidare föreslås att lagen om utnämning av ordinarie domare även ska gälla anställningar som patenträttsråd tillika avdelningsordförande och patenträttsråd tillika vice ordförande.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om utnämning av ordinarie domare.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i rättegångsbalken.....	5
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten.....	6
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten.....	7
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling.....	8
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.....	9
3	Ärendet och dess beredning.....	10
4	Kompletterande förslag.....	11
5	Ikraftträdande, m.m.	12
6	Ekonomiska konsekvenser.....	12
7	Författningskommentar.....	12
7.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:000) om utnämning av ordinarie domare.....	12
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i rättegångsbalken.....	13
7.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten.....	13
7.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten.....	14
7.5	Övriga förslag till lagändringar.....	14
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 oktober 2010.....	15

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2010:000) om utnämning av ordinarie domare,
2. lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i rättegångsbalken,
3. lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten,
4. lag om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten,
5. lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
6. lag om ändring i lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om utnämning av ordinarie domare

Häri genom föreskrivs att 1 § lagen (2010:000) om utnämning av ordinarie domare ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2009/10:181 Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag avser utnämning av ordinarie domare. Dessa är

1. justitieråd tillika ordförande, justitieråd tillika avdelningsordförande och övriga justitieråd i Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen,
2. president, lagman samt råd tillika vice ordförande på avdelning och övriga råd i hovrätt och kammarrätt,
3. lagman, chefsrådmän och rådmän i tingsrätt och förvaltningsrätt,
4. fastighetsråd och miljöråd,
5. ordförande i Marknadsdomstolen,
6. ordförande tillika chef och övriga ordförande i Arbetsdomstolen,
7. patenträttsråd tillika ordförande och övriga patenträttsråd i Patentbesvärslagen, *7. patenträttsråd tillika ordförande, patenträttsråd tillika avdelningsordförande, patenträttsråd tillika vice ordförande och övriga patenträttsråd i Patentbesvärslagen,*
8. ordförande i Försvarsunderrättelsesdomstolen.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 3 § rättegångsbalken i stället för dess lydelse enligt lagen (2010:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2009/10:181 *Föreslagen lydelse*

3 kap.

3 §

Högsta domstolen ska som första domstol ta upp mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som i utövningen av anställningen eller uppdraget begåtts av statsråd, justitieråd, någon av riksdagens ombudsmän, justitiekanslern, riksåklagaren, domare eller generaladvokat i Europeiska unionens domstol eller den som utövar något av dessa ämbeten eller av hovrättsdomare eller *revisionssekreterare*.

Högsta domstolen ska vidare som första domstol pröva om justitieråd i Högsta förvaltningsdomstolen ska skiljas eller avstängas från sin anställning eller vara skyldig att genomgå läkarundersökning. Högsta domstolen är i övrigt första domstol i mål beträffande vilka detta föreskrivs i lag.

Högsta domstolen ska som första domstol ta upp mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som i utövningen av anställningen eller uppdraget begåtts av statsråd, justitieråd, någon av riksdagens ombudsmän, justitiekanslern, riksåklagaren, domare eller generaladvokat i Europeiska unionens domstol eller den som utövar något av dessa ämbeten eller av hovrättsdomare eller *justitiesekreterare i Högsta domstolen*.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om
ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten

Prop. 2010/11:24

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten i stället för dess lydelse enligt lagen (2010:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2009/10:181 *Föreslagen lydelse*

2 §

I Patentbesvärsrätten finns patenträttsråd. De ska vara tekniskt kunniga eller lagfarna. Ett av de lagfarna patenträttsråden ska vara domstolens ordförande.

I lagen (2010:000) om utnämning av ordinarie domare finns bestämmelser om utnämning av patenträttsråd tillika ordförande och övriga patenträttsråd i Patentbesvärsrätten.

I lagen (2010:000) om utnämning av ordinarie domare finns bestämmelser om utnämning av patenträttsråd tillika ordförande, *patent*rättsråd *tillika avdelnings*ordförande, *patent*rättsråd *tillika vice ordförande* och övriga patenträttsråd i Patentbesvärsrätten.

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Patentbesvärsrätten är delad i avdelningar.

Patentbesvärsrättens ordförande är ordförande på en avdelning. *Ordförande på annan avdelning är det patenträttsråd som regeringen förordnar. För varje avdelning förordnar regeringen också ett patenträttsråd att vara vice ordförande.*

Patentbesvärsrättens ordförande är ordförande på en avdelning. *Ett av de övriga patenträttsråden är ordförande på annan avdelning. För varje avdelning finns också ett patenträttsråd som är vice ordförande.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling

Prop. 2010/11:24

Härigenom föreskrivs att i 16 kap. 10 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling¹ ordet ”Regeringsrätten” ska bytas ut mot ”Högsta förvaltningsdomstolen”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

¹ Senaste lydelse av 16 kap. 10 § 2010:571.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:1092) om
upphandling inom områdena vatten, energi,
transporter och posttjänster

Prop. 2010/11:24

Härigenom föreskrivs att i 16 kap. 10 § lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster¹ ordet ”Regeringsrätten” ska bytas ut mot ”Högsta förvaltningsdomstolen”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

¹ Senaste lydelse av 16 kap. 10 § 2010:572.

Den 1 juli 2004 beslutade regeringen direktiv till en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppgift att göra en samlad översyn av regeringsformen (dir. 2004:96). Kommittén, som antog namnet Grundlagsutredningen, redovisade sitt uppdrag i betänkandet En reformerad grundlag (SOU 2008:125). Merparten av förslagen i betänkandet behandlas i propositionen En reformerad grundlag (prop. 2009/10:80), som överlämnades till riksdagen i december 2009.

Den 18 mars 2010 beslutade regeringen propositionen Utnämning av ordinarie domare (prop. 2009/10:181), som behandlar Grundlagsutredningens förslag till lag om utnämning av ordinarie domare och vissa därmed sammanhängande förslag till lagändringar.

Den 2 juni 2010 beslutade riksdagen att som vilande anta förslagen i propositionen En reformerad grundlag (prop. 2009/10:80, bet. 2009/10:KU19, rskr. 2009/10:304). De vilande förslagen kommer på nytt att behandlas av riksdagen under hösten 2010. Den 15 juni 2010 beslutade riksdagen att skjuta upp behandlingen av propositionen Utnämning av ordinarie domare (prop. 2009/10:181, bet. 2009/10:JuU24) till 2010/11 års riksmöte för att behandlas samtidigt med propositionen En reformerad grundlag (prop. 2009/10:80).

I denna proposition lämnas vissa kompletterande förslag till propositionen Utnämning av ordinarie domare (prop. 2009/10:181).

Förslagen rörande lagen om utnämning av ordinarie domare, rättegångsbalken och lagen om Patentbesvärsrätten har beretts med Högsta domstolen och Regeringsrätten respektive Patentbesvärsrätten. De har lämnat förslagen utan erinran.

Lagrådet

Några av förslagen omfattas av bestämmelsen i 8 kap. 18 § andra stycket regeringsformen. Dessa förslag innebär dels att benämningen av föredragandena i Högsta domstolen ändras, dels att lagen om utnämning av ordinarie domare – i enlighet med vad som ska gälla för övriga domaranställningar i Patentbesvärsrätten och motsvarande anställningar i de allmänna domstolsslagen – även ska gälla för anställningar som avdelningsordförande och vice ordförande i Patentbesvärsrätten. Med hänsyn till ändringarnas beskaffenhet anser regeringen att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats.

Regeringens förslag: Revisionssekreterare ska benämnas justitisekreterare i Högsta domstolen.

Anställningarna som patenträttsråd tillika avdelningsordförande och patenträttsråd tillika vice ordförande i Patentbesvärsrätten ska vara möjliga att söka och därmed omfattas av tillämpningsområdet för den föreslagna lagen om utnämning av ordinarie domare.

En bestämmelse dels i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, dels i lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster ändras till följd av att den högsta allmänna förvaltningsdomstolen byter namn från Regeringsrätten till Högsta förvaltningsdomstolen.

Skälen för regeringens förslag

Benämning av föredragandena i de två högsta instanserna

I regeringens proposition En reformerad grundlag (prop. 2009/10:80) föreslås att Regeringsrätten byter namn till Högsta förvaltningsdomstolen. I propositionen Utnämning av ordinarie domare (prop. 2009/10:181) föreslås att ledamöterna i Högsta förvaltningsdomstolen, i likhet med ledamöterna i Högsta domstolen, ska benämnas justitieråd.

Föredragandena i Regeringsrätten benämns regeringsrättssekreterare. Benämningen återfinns endast i ett antal förordningsbestämmelser. Föredragandena i Högsta domstolen benämns revisionssekreterare. Den benämningen återfinns dels i 3 kap. 3 § rättegångsbalken, dels i ett antal förordningsbestämmelser.

Till följd av att Regeringsrätten byter namn till Högsta förvaltningsdomstolen bör benämningen regeringsrättssekreterare ändras. Regeringen anser att föredragandena i de två högsta instanserna bör benämnas på samma sätt. Dessa föredraganden bör fortsättningsvis benämnas justitisekreterare. Nämda bestämmelse i rättegångsbalken bör ändras i enlighet därmed.

Avdelningsordförande och vice ordförande i Patentbesvärsrätten

Patentbesvärsrättens ordförande är ordförande på en avdelning. Enligt gällande ordning ska regeringen dels förordna ett patenträttsråd att vara ordförande på annan avdelning än den Patentbesvärsrättens ordförande är ordförande på, dels för varje avdelning förordna ett patenträttsråd att vara vice ordförande.

I enlighet med förslagen rörande motsvarande förordnanden i Högsta domstolen respektive Högsta förvaltningsdomstolen bör förordnanden som avdelningsordförande och vice ordförande i Patentbesvärsrätten göras om till anställningar med fullmakt som kan sökas (jfr prop. 2009/10:181 s. 69–71). Patenträttsråd tillika avdelningsordförande och patenträttsråd tillika vice ordförande bör därför läggas till bland de anställningar i Patentbesvärsrätten som omfattas av lagen om utnämning av ordinarie domare.

I lagen (2007:1091) om offentlig upphandling och lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster har införts nya bestämmelser som innehåller benämningen Regeringsrätten (prop. 2009/10:180). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2010. I dessa bestämmelser bör benämningen Regeringsrätten bytas ut mot Högsta förvaltningsdomstolen.

5 Ikraftträdande, m.m.

Regeringens förslag: De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2011.

Regeringens bedömning: Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: De lagbestämmelser som föreslås i propositionerna En reformerad grundlag (prop. 2009/10:80) och Utnämning av ordinarie domare (prop. 2009/10:181) ska träda i kraft den 1 januari 2011. De nu föreslagna lagändringarna bör träda i kraft vid samma tidpunkt.

Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

6 Ekonomiska konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen föranleder inte några kostnadsökningar.

Skälen för regeringens bedömning: Förslaget att anställningar som avdelningsordförande och vice ordförande i Patentbesvärsrätten ska vara möjliga att söka bör inte föranleda några kostnadsökningar. Inte heller övriga förslag bedöms medföra några ökade kostnader.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:000) om utnämning av ordinarie domare

1 § Denna lag avser utnämning av ordinarie domare. Dessa är

1. justitieråd tillika ordförande, justitieråd tillika avdelningsordförande och övriga justitieråd i Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen,
2. president, lagman samt råd tillika vice ordförande på avdelning och övriga råd i hovrätt och kammarrätt,
3. lagman, chefsrådman och rådman i tingsrätt och förvaltningsrätt,
4. fastighetsråd och miljöråd,
5. ordförande i Marknadsdomstolen,

6. ordförande tillika chef och övriga ordförande i Arbetsdomstolen,
7. patenträttsråd tillika ordförande, *patentträttsråd tillika avdelningsordförande, patentträttsråd tillika vice ordförande* och övriga patenträttsråd i Patentbesvärsträtten,
8. ordförande i Försvarsunderrättsedomstolen.

Paragrafen anger lagens tillämpningsområde.

I paragrafen görs en ändring i punkten 7 som innebär att lagens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta även patenträttsråd tillika avdelningsordförande och patenträttsråd tillika vice ordförande (jfr 3 § lagen [1977:729] om Patentbesvärsträtten).

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i rättegångsbalken

3 kap.

3 § Högsta domstolen ska som första domstol ta upp mål om ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som i utövningen av anställningen eller uppdraget begåtts av statsråd, justitieråd, någon av riksdagens ombudsmän, justitiekanslern, riksåklagaren, domare eller generaladvokat i Europeiska unionens domstol eller den som utövar något av dessa ämbeten eller av hovrättsdomare eller *justitiesekreterare i Högsta domstolen*.

Högsta domstolen ska vidare som första domstol pröva om justitieråd i Högsta förvaltningsdomstolen ska skiljas eller avstängas från sin anställning eller vara skyldig att genomgå läkarundersökning. Högsta domstolen är i övrigt första domstol i mål beträffande vilka detta föreskrivs i lag.

Paragrafen anger Högsta domstolens behörighet som första domstol.

I *första stycket* görs en ändring som innebär att benämningen revisionssekreterare byts ut mot justitiesekreterare i Högsta domstolen.

7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärsträtten

2 § I Patentbesvärsträtten finns patenträttsråd. De ska vara tekniskt kunniga eller lagfarna. Ett av de lagfarna patenträttsråden ska vara domstolens ordförande.

I lagen (2010:000) om utnämning av ordinarie domare finns bestämmelser om utnämning av patenträttsråd tillika ordförande, *patentträttsråd tillika avdelningsordförande, patentträttsråd tillika vice ordförande* och övriga patenträttsråd i Patentbesvärsträtten.

Paragrafen behandlar patenträttsråd i Patentbesvärsträtten.

I *andra stycket* görs en ändring som innebär att hänvisningen till lagen om utnämning av ordinarie domare även gäller patenträttsråd tillika avdelningsordförande och patenträttsråd tillika vice ordförande (jfr 3 § lagen om Patentbesvärsträtten).

7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:729) om Patentbesvärsrätten

Prop. 2010/11:24

3 § Patentbesvärsrätten är delad i avdelningar.

Patentbesvärsrättens ordförande är ordförande på en avdelning. *Ett av de övriga patenträttsråden är ordförande på annan avdelning. För varje avdelning finns också ett patenträttsråd som är vice ordförande.*

Paragrafen behandlar Patentbesvärsrättens organisation.

I *andra stycket* görs en ändring som innebär att den bestämmelse tas bort som föreskriver att regeringen förordnar avdelningsordförande och vice ordförande i domstolen. Avdelningsordförande och vice ordförande ska i stället utnämnas som ordinarie domare (jfr 1 § lagen om utnämning av ordinarie domare).

7.5 Övriga förslag till lagändringar

Övriga förslag till ändringar innebär att ordet ”Regeringsrätten” byts ut mot ”Högsta förvaltningsdomstolen”.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 oktober 2010

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Bildt, Olofsson, Ask, Hägglund, Carlsson, Sabuni, Adelson, Liljeroth, Tolgfors, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Hatt

Föredragande: statsrådet Ask

Regeringen beslutar proposition 2009/10:24 Utnämning av ordinarie domare – kompletterande förslag